

సాహితీ వాణి

ISSN:3139-6283 (Online)

(A Monthly Peer-Reviewed Online Multidisciplinary Telugu & English Research Journal)

Literature & Language | Linguistics | Arts & Humanities | History

Publishing by: Dr.Lakshamanarao Adimulam, Sri Mayuri Finearts Association, Regd No: 94/2024, H.No: 5-227, Srirampuram Post, G.S.L. Medical College (So), Raganagaram Mandalam, East Godavari - 533296, Cell: 8522967827

Volume – 1,

October 2026,

issue – 7

అడవి బాపిరాజు సాహిత్యం – సౌందర్యం, చరిత్ర, మానవతల సమన్వయం

తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో కొన్ని వ్యక్తిత్వాలు ఒకే సాహిత్య ప్రక్రియకు పరిమితం కావు. వారు కవిత్వాన్ని రాస్తారు, కథలను సృష్టిస్తారు, నవలలకు జీవం పోస్తారు; అదే సమయంలో చిత్రకళ, సంగీతం, నాటకం వంటి కళారంగాలతోనూ తమ సృజనాత్మక సంబంధాన్ని కొనసాగిస్తారు. అలాంటి బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి అడవి బాపిరాజు. కవి, కథకుడు, నవలా రచయిత, వ్యాసకర్త, చిత్రకారుడు, కళాదర్శకుడు వంటి అనేక రంగాలలో తనదైన ముద్రను వేసిన బాపిరాజు తెలుగు సాహిత్యంలో ఒక విశిష్టమైన సృజనాత్మక వ్యక్తిత్వంగా నిలిచారు. ఆయన 1895 అక్టోబర్ 8న జన్మించారు; 1952 సెప్టెంబర్ 22న మరణించారు.

బాపిరాజు సాహిత్యాన్ని పరిశీలించినప్పుడు మొదటగా గుర్తించవలసిన అంశం ఆయనలోని కళాత్మక దృష్టి. ఆయనకు సాహిత్యం కేవలం ఆలోచనలను వ్యక్తపరిచే సాధనం కాదు, అది జీవితం, ప్రకృతి, ప్రేమ, చరిత్ర, మానవ సంబంధాలు, సౌందర్యానుభూతి వంటి అనేక అనుభవాలను సమన్వయపరిచే కళారూపం. అందుకే ఆయన రచనల్లో పదచిత్రాలు కనిపిస్తాయి. వర్ణనలు కేవలం కథా నేపథ్యాన్ని తెలియజేయడానికి కాకుండా, పాఠకుడి ముందు ఒక దృశ్యాన్ని ఆవిష్కరించే విధంగా ఉంటాయి.

నవలారచయితగా బాపిరాజు

బాపిరాజు నవలసాహిత్యంలో సాంఘిక, చారిత్రక జీవితాలను రెండు విభిన్న కోణాల నుంచి ఆవిష్కరించారు. నారాయణరావు, తుపాను, కోనంగి, నరుడు, జాజిమల్లి వంటి సాంఘిక నవలలు ఒకవైపు సమకాలీన జీవితం, వ్యక్తి-సమాజ సంబంధాలను ప్రతిబింబిస్తే, హిమబిందు, గోనగన్నా రెడ్డి, అడవి శాంతిశ్రీ, అంశుమతి వంటి చారిత్రక నవలలు గతాన్ని సృజనాత్మకంగా పునర్నిర్మించాయి.

బాపిరాజు నవలల్లో చరిత్ర అనేది కేవలం రాజులు, యుద్ధాలు, రాజ్యాల కథనం కాదు. చరిత్రలో జీవించిన మనుషుల భావోద్వేగాలు, ప్రేమ, సంఘర్షణలు, విలువలు కూడా చరిత్రలో భాగమే అన్న భావన ఆయన రచనల్లో కనిపిస్తుంది. అందువల్ల ఆయన చారిత్రక నవలలను కేవలం చారిత్రక సమాచారానికి ఆధారాలుగా కాకుండా, చరిత్రను సాహిత్యంగా పునఃసృష్టించిన సృజనలుగా అధ్యయనం చేయవలసి ఉంటుంది.

‘నారాయణరావు’ – సాంఘిక నవలలో ఒక మైలురాయి

బాపిరాజు సాహిత్య ప్రతిష్ఠను విస్తృతంగా స్థాపించిన రచనల్లో నారాయణరావు ముఖ్యమైనది. 1934లో వెలువడిన ఈ నవలకు ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్ నిర్వహించిన నవలల పోటీలో విశ్వనాథ సత్యనారాయణ రచించిన వేయిపడగలతో సమానంగా ప్రథమ బహుమతి లభించింది.

నారాయణరావును పరిశీలించేటప్పుడు కథా నిర్మాణం మాత్రమే కాకుండా, పాత్రల రూపకల్పన, సామాజిక విలువలు, వ్యక్తిత్వ వికాసం, సమకాలీన చైతన్యం వంటి అంశాలను కూడా పరిశీలించాలి. బాపిరాజు పాత్రలను కేవలం కథను ముందుకు నడిపించే సాధనాలుగా కాకుండా, తమ అంతరంగ సంఘర్షణలతో కూడిన వ్యక్తులుగా చిత్రించడానికి ప్రయత్నించారు.

కథకుడిగా బాపిరాజు

బాపిరాజు కథాసాహిత్యం కూడా ఆయన సృజనాత్మక వైవిధ్యానికి నిదర్శనం. తరంగిణి, రాగమాలిక, అంజలి, తూలికా నృత్యం, భోగీర లోయ, వింధ్యాచలం వంటి కథా సంపుటాలు ఆయన కథా ప్రపంచపు విస్తృతిని తెలియజేస్తాయి.

ఆయన కథల్లో ప్రకృతి, ప్రేమ, మానవ సంబంధాలు, కళ, గ్రామీణ జీవితం, మానవ స్వభావంలోని సున్నితమైన పార్శ్వాలు కనిపిస్తాయి. కథను కేవలం సంఘటనల సమాహారంగా కాకుండా ఒక అనుభూతిగా మలచడంలో బాపిరాజు ప్రత్యేకతను సాధించారు.

కవిత్వం – గేయం – సంగీతానుభూతి

బాపిరాజు సృజనలో కవిత్వం ఒక ప్రత్యేకమైన అధ్యాయం. అంజలి, చిగురుటాకులు, జ్యోతి, బాపు, ఆంధ్ర, దీపమాల, శిల్పబాల, సుషమా చంద్రికలు, గడ్డిపూల పళ్ళెం, గోధూళి, తొలకరి, శశికళ వంటి కవితా, గేయ రచనలు ఆయనలోని కవిని పరిచయం చేస్తాయి.

బాపిరాజు కవిత్వంలో శబ్దం, భావం, దృశ్యం పరస్పరం కలిసిపోతాయి. ఆయన చిత్రకారుడైనందున కావచ్చు—ఆయన కవిత్వంలో దృశ్యాత్మకతకు ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. ఒక చిత్రాన్ని కుంచెతో గీయగల కళాకారుడు, అదే చిత్రాన్ని పదాలతో ఆవిష్కరించగల కవిగా కూడా కనిపిస్తాడు.

చిత్రకారుడు బాపిరాజు – రచయిత బాపిరాజు

అడివి బాపిరాజును కేవలం నవలా రచయితగా మాత్రమే చూడటం ఆయన సృజనాత్మక వ్యక్తిత్వాన్ని పరిమితం చేయడమే అవుతుంది. సాహిత్యం, చిత్రకళ రెండూ ఆయనలో పరస్పరం ప్రభావితం చేసుకున్నాయి. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ కన్నె రసాని పాటలు, నండూరి సుబ్బారావు ఎంకీపాటలు వంటి రచనలకు ఆయన చిత్రాలు అందించినట్లు ఆధారాలు పేర్కొంటున్నాయి.

ఈ నేపథ్యంలో బాపిరాజు సాహిత్యాన్ని ‘దృశ్య సాహిత్యం’ అనే కోణంలోనూ పరిశీలించవచ్చు. ఆయన రచనల్లో కనిపించే ప్రకృతి వర్ణనలు, పాత్రల రూపచిత్రణ, వస్తువుల సౌందర్య వర్ణన, చారిత్రక వాతావరణ నిర్మాణం ఇవన్నీ చిత్రకారుడి చూపుతో సంబంధం కలిగి ఉన్నాయా? అనే ప్రశ్న పరిశోధకులకు ఆసక్తికరమైన అధ్యయన అంశంగా నిలుస్తుంది.

సాహిత్యం – కళల సమన్వయకర్త

బాపిరాజు వ్యక్తిత్వంలో సాహిత్యం, చిత్రకళ, సినిమా, నాటకం వంటి కళారూపాలు పరస్పరం మిళితమై ఉన్నాయి. ఆయన సినిమా రంగంలో కళాదర్శకుడిగా పనిచేసి మీరాబాయి, అనసూయ, ధ్రువవిజయం వంటి చిత్రాలతో సంబంధం కలిగి ఉన్నారు. అలాగే 1940లలో హైదరాబాద్ నుంచి వెలువడిన మీజాన్ తెలుగు దినపత్రికకు సంపాదకుడిగా పనిచేశారు.

అందువల్ల బాపిరాజు సాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేయడం అంటే కేవలం ఆయన నవలలను చదవడం కాదు. సాహిత్యం-చిత్రకళ-సినిమా-పత్రికారంగం-జాతీయోద్యమ చైతన్యం వంటి అనేక రంగాల పరస్పర సంబంధాలను అధ్యయనం చేయడం కూడా అవుతుంది.

మానవతా దృష్టి

బాపిరాజు రచనల్లో కళాత్మకత ఎంత ముఖ్యమో, మానవతా దృష్టి కూడా అంతే ముఖ్యమైనది. ఆయన సాహిత్యంలో మనిషి తన భావోద్వేగాలతో, ఆకాంక్షలతో, బలహీనతలతో, విలువలతో కనిపిస్తాడు. అందువల్ల ఆయన రచనలను ఒక నిర్దిష్ట కాలానికి పరిమితమైనవిగా కాకుండా, మానవ అనుభవాలను ప్రతిబింబించే సృజనలుగా పునఃపరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉంది.

పరిశోధనకు కొత్త దారులు :

ప్రస్తుత పరిశోధనా సందర్భంలో అడివి బాపిరాజుపై మరిన్ని అధ్యయనాలు జరగాల్సిన అవసరం ఉంది. ముఖ్యంగా—

- బాపిరాజు చారిత్రక నవల్లో చరిత్ర-కల్పన సంబంధం;
- నారాయణరావులో సాంఘిక పరివర్తన;
- బాపిరాజు కథల్లో స్త్రీ పాత్రల చిత్రణ;
- బాపిరాజు రచనల్లో సౌందర్య దృష్టి;
- బాపిరాజు సాహిత్యంలో ప్రకృతి వర్ణన;
- చిత్రకారుడి దృష్టి ఆయన నవల్లో ఎలా ప్రతిఫలించింది?;
- బాపిరాజు కవిత్వంలో దృశ్యాత్మకత;
- బాపిరాజు మరియు ఆధునిక తెలుగు నవలా పరిణామం;
- మీజాన్ సంపాదకత్వంలో బాపిరాజు పాత్ర;
- బాపిరాజు రచనల్లో జాతీయత, సామాజిక చైతన్యం;
- బాపిరాజు సాహిత్యం – నాటకం, సినిమా సంబంధం వంటి అంశాలపై పరిశోధనలు జరగవచ్చు.

అడివి బాపిరాజు తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో ఒక రచయిత మాత్రమే కాదు, కళను సమగ్రంగా దర్శించిన సృజనశీలి. ఆయనకు సాహిత్యం ఒక కళ; చిత్రకళ ఒక భాష; చరిత్ర ఒక సృజనాత్మక ప్రపంచం; మానవ

జీవితం అనంతమైన అనుభూతుల సమాహారం. అందుకే ఆయన నవలల్లో చరిత్రకు జీవం వస్తుంది, కథల్లో అనుభూతి పలుకుతుంది, కవిత్వంలో చిత్రం కనిపిస్తుంది, చిత్రాల్లో సాహిత్యం మాట్లాడుతుంది.

బాపిరాజు రచనలను తిరిగి చదవడం అంటే ఒక గత సాహిత్యకారుడిని స్మరించుకోవడం మాత్రమే కాదు; తెలుగు సాహిత్యంలో కళల సమన్వయానికి ఉన్న విశాలమైన అవకాశాలను పునఃపరిశీలించడం కూడా. ఈ దృష్టితో అడివి బాపిరాజు సాహిత్యాన్ని నేటి పరిశోధనా ప్రమాణాలతో పరిశోధించడం ఎంతైనా అవసరం.

- డా.లక్ష్మణరావు ఆదిమూలం (అరసి శ్రీ)

~~~~~